

EL

EL

EL



ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 10.1.2011
COM(2010) 810 τελικό

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**Ενδιάμεση έκθεση αξιολόγησης σχετικά με την εφαρμογή του προγράμματος
Πολιτισμός**

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**Ενδιάμεση έκθεση αξιολόγησης σχετικά με την εφαρμογή του προγράμματος
Πολιτισμός**

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1.	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
2.	ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	3
3.	Η ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ.....	4
3.1.	Όροι και σκοπός της αξιολόγησης.....	4
3.2.	Μεθοδολογία.....	4
3.3.	Πορίσματα.....	5
4.	ΚΥΡΙΕΣ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ.....	9
5.	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ	13

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα έκθεση υποβάλλεται βάσει του άρθρου 13 παράγραφος 3 στοιχείο α) της απόφασης αριθ. 1855/2006/ΕΚ¹, της 12ης Δεκεμβρίου 2006², σχετικά με τη θέσπιση του προγράμματος Πολιτισμός (εφεξής «το πρόγραμμα»), το οποίο απαιτεί ενδιάμεση έκθεση αξιολόγησης σχετικά με τα αποτελέσματα που έχουν επιτευχθεί καθώς και σχετικά με τις ποιοτικές και ποσοτικές πτυχές της εφαρμογής του προγράμματος η οποία πρέπει να υποβληθεί στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών έως τις 31 Δεκεμβρίου 2010. Περιέχει δε τη θέση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τα κύρια συμπεράσματα και τις συστάσεις της τελικής εξωτερικής ενδιάμεσης αξιολόγησης του προγράμματος την οποία μπορεί να συμβουλευτεί κανείς μέσω του παρακάτω συνδέσμου:

http://ec.europa.eu/culture/key-documents/doc539_en.htm

2. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Σύμφωνα με την απόφαση αριθ. 1855/2006/ΕΚ (εφεξής «η απόφαση»), ο γενικός στόχος του προγράμματος είναι η ανάδειξη του πολιτιστικού χώρου ο οποίος είναι κοινός για τους Ευρωπαίους και βασίζεται στην κοινή πολιτιστική κληρονομιά μέσω της ανάπτυξης της πολιτιστικής συνεργασίας των δημιουργών, των πολιτιστικών παραγόντων και των πολιτιστικών οργανισμών στις χώρες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα, με σκοπό να ενθαρρύνει τη δημιουργία ευρωπαϊκής ιθαγένειας. Ο στόχος αυτός θα επιτευχθεί μέσω των επιμέρους στόχων του προγράμματος που είναι οι εξής:

– η προώθηση της διακρατικής κινητικότητας των εργαζομένων στον πολιτιστικό τομέα·

¹ ΕΕ L 372 της 27.12.2006, σ. 1.

² Όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση αριθ. 1352/2008 της 16ης Δεκεμβρίου 2008, ΕΕ L 348 της 24.12.2008, σ. 128.

- η ενθάρρυνση της διακρατικής κυκλοφορίας των καλλιτεχνικών και πολιτιστικών έργων και προϊόντων·
- η ενθάρρυνση του διαπολιτισμικού διαλόγου.

Το πρόγραμμα έχει τρία κύρια σκέλη. Αυτά είναι:

- σκέλος 1 – στήριξη πολιτιστικών δράσεων, ιδίως πολυετή σχέδια συνεργασίας, μέτρα συνεργασίας και ειδικές δράσεις·
- σκέλος 2 – στήριξη οργανισμών που δραστηριοποιούνται σε ευρωπαϊκό επίπεδο στον πολιτιστικό τομέα·
- σκέλος 3 – στήριξη της ανάλυσης, της συλλογής και της διάδοσης πληροφοριών και των δραστηριοτήτων αύξησης στο μέγιστο της επίδρασης των σχεδίων στον τομέα της ευρωπαϊκής πολιτιστικής συνεργασίας.

Το σκέλος 1 περιλαμβάνει δράσεις πολιτιστικής συνεργασίας, επιχορηγήσεις για λογοτεχνική μετάφραση, ειδικές δράσεις που περιλαμβάνουν υποστήριξη συνεργασίας με τρίτες χώρες, τις Πολιτιστικές Πρωτεύουσες της Ευρώπης, καθώς και τέσσερα ευρωπαϊκά βραβεία στον τομέα του πολιτισμού. Οι δύο τελευταίες δράσεις αποτελούν αντικείμενο διαχείρισης απευθείας από την Επιτροπή (ΓΔ ΕΑΚ), ενώ οι άλλες αποτελούν αντικείμενο διαχείρισης εξ ονόματος της Επιτροπής από τον εκτελεστικό οργανισμό εκπαίδευσης, οπτικοακουστικών θεμάτων και πολιτισμού της Επιτροπής (ΕΑΚΕΑ).

Το πρόγραμμα θεσπίστηκε για το χρονικό διάστημα από την 1η Ιανουαρίου 2007 έως την 31η Δεκεμβρίου 2013. Η παρούσα έκθεση καλύπτει όλα τα σκέλη του προγράμματος (πλην των Πολιτιστικών Πρωτευουσών της Ευρώπης, που καλύπτονται από ξεχωριστές αξιολογήσεις³) και το συνολικό του γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής κατά τη διάρκεια των τριών πρώτων ετών εφαρμογής του προγράμματος.

3. Η ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

3.1. Όροι και σκοπός της αξιολόγησης

Η εταιρεία ECOTEC Research and Consulting Ltd επιλέχθηκε για να πραγματοποιήσει την εξωτερική ανεξάρτητη αξιολόγηση. Η αξιολόγηση αφορούσε την εφαρμογή του προγράμματος και την επίτευξη των στόχων του, την υποβολή έκθεσης σχετικά με την έκταση στην οποία οι δράσεις που υιοθετήθηκαν ως τώρα έχουν συμβάλει στους στόχους που καθορίζονται στην απόφαση και στους γενικούς στόχους της δράσης της ΕΕ στον τομέα του πολιτισμού, όπως προβλέπεται στο άρθρο 167 της συνθήκης για τη λειτουργία της ΕΕ, καθώς και την παροχή στοιχείων για την εκπόνηση και την εφαρμογή τυχόν μελλοντικού προγράμματος στον τομέα του πολιτισμού ως συνέχειας του τρέχοντος προγράμματος.

3.2. Μεθοδολογία

Η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε από τον εξωτερικό αξιολογητή βασίζεται σε ένα σύνολο ερωτήσεων αξιολόγησης, με βασικά κριτήρια την καταλληλότητα, την

³ Η συμπληρωματικότητα μεταξύ των ευρωπαϊκών πολιτιστικών πρωτευουσών και του λοιπού προγράμματος έχει, ωστόσο, καλυφθεί από την παρούσα αξιολόγηση.

αποδοτικότητα, την αποτελεσματικότητα και τη βιωσιμότητα. Οι μέθοδοι ανάλυσης που εφαρμόστηκαν περιελάμβαναν τη δευτερογενή στατιστική ανάλυση (συμπεριλαμβανομένης της επανεξέτασης των στοιχείων του προγράμματος)· επανεξέταση δείγματος αρχείων σχετικά με τα χρηματοδοτηθέντα έργα· 78 συνεντεύξεις με δικαιούχους, φορείς εφαρμογής του προγράμματος και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη· συγκεκριμένη ομάδα-στόχο· ανταλλαγή πληροφοριών με την επιτροπή διαχείρισης του προγράμματος Πολιτισμός και 11 περιπτώσιολογικές μελέτες του έργου. Ολοκληρώθηκαν δύο διαδικτυακές έρευνες: μια έρευνα των οργανισμών που υποστηρίχθηκαν από το πρόγραμμα και μια έρευνα των εκδοτικών οίκων που έλαβαν στήριξη για λογοτεχνικές μεταφράσεις. Τα ποσοστά απάντησης για τις δύο έρευνες ήταν ικανοποιητικά, 50 % και 40 % αντίστοιχα, ενώ οι ερωτηθέντες προέρχονταν από 34 χώρες.

3.3. Πορίσματα

1. Καταλληλότητα

Η αξιολόγηση καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το πρόγραμμα Πολιτισμός διαδραματίζει μοναδικό ρόλο στην ενθάρρυνση της διασυνοριακής συνεργασίας, την προώθηση της αλληλομάθησης και της επαγγελματοποίησης του τομέα, καθώς και στην αύξηση της πρόσβασης των ευρωπαίων πολιτών σε μη εθνικά ευρωπαϊκά έργα. Έμμεσα, το πρόγραμμα συμβάλλει στην ανάπτυξη περιεχομένου που είναι αναγκαίο για βιώσιμη ανάπτυξη και θέσεις εργασίας και ενθαρρύνει νέες, δημιουργικές και καινοτόμους εξελίξεις.

Η έκθεση υπογραμμίζει ότι το πρόγραμμα διαδραματίζει ζωτικό ρόλο όσον αφορά τον σεβασμό της πολιτιστικής και γλωσσικής πολυμορφίας της Ευρώπης και την εξασφάλιση της διατήρησης και της προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς της ΕΕ, όπως ορίζεται στο άρθρο 3 παράγραφος 3 της ενοποιημένης έκδοσης της συνθήκης για την ΕΕ και στο άρθρο 167 της συνθήκης για τη λειτουργία της ΕΕ, στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ (ειδικότερα στο άρθρο 22) και στις υποχρεώσεις της ΕΕ στο πλαίσιο της σύμβασης της UNESCO για την προστασία και την προώθηση της πολυμορφίας της πολιτιστικής έκφρασης.

Οι στόχοι του προγράμματος συνέβαλαν στους στόχους που ορίζονται στο άρθρο 167, σύμφωνα με το οποίο η δράση της Ένωσης υποστηρίζει και συμπληρώνει τη δράση των κρατών μελών στη βελτίωση της γνώσης και της διάδοσης του πολιτισμού και της ιστορίας των ευρωπαϊκών λαών, τη διατήρηση και προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς ευρωπαϊκής σημασίας, τις μη εμπορικές πολιτιστικές ανταλλαγές και την καλλιτεχνική και λογοτεχνική δημιουργία.

Παρόλο που το πρόγραμμα προηγείται χρονικά της νέας ευρωπαϊκής ατζέντας για τον πολιτισμό, υπάρχουν ισχυροί δεσμοί μεταξύ των δύο. Ορισμένες μορφές στήριξης συνδέονται άμεσα με τις εν λόγω διαδικασίες πολιτικής (πλατφόρμες της κοινωνίας των πολιτών, ομάδες ανάλυσης πολιτικής και μελέτες), ενώ άλλες μορφές δεν συνδέονται άμεσα, έχουν όμως το δυναμικό δημιουργίας παραδειγμάτων ορθής πρακτικής και άντλησης διδαγμάτων από την εμπειρία που μπορούν να προσανατολίσουν τις διαδικασίες πολιτικής (έργα συνεργασίας, ειδικές δράσεις και σχέδια λογοτεχνικής μετάφρασης).

Τα έργα συνεργασίας (σε όλες τις μορφές τους), προς τα οποία διοχετεύεται η πλειονότητα της χρηματοδότησης βάσει του προγράμματος, και η υποστήριξη οργανισμών που δραστηριοποιούνται σε ολόκληρη την ΕΕ είναι ιδιαίτερα συναφή προς το σύνολο των τριών ειδικών στόχων. Ειδικότερα, προσφέρουν τη δυνατότητα άμεσης στήριξης περιόδων κινητικότητας, καθώς και δραστηριοτήτων που περιλαμβάνουν την κυκλοφορία των έργων. Η

διακρατική απαίτηση για εταιρικές σχέσεις εξασφαλίζει ότι κάποιος βαθμός διαπολιτισμικού διαλόγου είναι εγγενές στοιχείο των δραστηριοτήτων τους, ως συνέπεια της συγκέντρωσης ανθρώπων από διαφορετικό πολιτιστικό υπόβαθρο. Ωστόσο, αν και τα περισσότερα έργα ενθαρρύνουν τον διαπολιτισμικό διάλογο, το είδος των ειδικών δραστηριοτήτων που απαιτούνται για την επίτευξη του στόχου αυτού δεν είναι πάντα τόσο προφανές σε σύγκριση με τους άλλους δύο στόχους. Ο διαπολιτισμικός διάλογος, συνεπώς, είναι γενικά (όχι όμως πάντα) παραπροϊόν των σχεδίων παρά πρωταρχικός τους στόχος. Οι λογοτεχνικές μεταφράσεις αποτελούν πολύ απτή συμβολή στο στόχο της διακρατικής κυκλοφορίας και, έμμεσα, στον διαπολιτισμικό διάλογο.

Η αξιολόγηση συνιστά ότι θα ήταν φυσικά σημαντικό να αναθεωρηθούν οι στόχοι του προγράμματος στο μέλλον προκειμένου να ληφθούν υπόψη οι πρόσφατες εξελίξεις τόσο όσον αφορά τις πολιτικές της ΕΕ (παραδείγματος χάριν τη στρατηγική «Ευρώπη 2020» και την ευρωπαϊκή ατζέντα για τον πολιτισμό), όσο και τις συνθήκες που επηρεάζουν τον πολιτιστικό τομέα και τις ανάγκες του κατά την ερχόμενη περίοδο (όπως ο αντίκτυπος της παγκοσμιοποίησης και η μετάβαση στην ψηφιοποίηση).

2. Αποτελεσματικότητα

Τα στοιχεία από την επανεξέταση των εγγράφων των έργων και των ερευνών δείχνουν ότι το πρόγραμμα ήταν γενικά επιτυχές όσον αφορά την επίτευξη των αποτελεσμάτων και του αντικτύπου του με σημαντικό αποτέλεσμα μόχλευσης. Το εν λόγω γεγονός γίνεται σαφές από τα ακόλουθα στοιχεία. Την περίοδο 2007-2009 χορηγήθηκαν περισσότερες από 700 επιχορηγήσεις σε πολιτιστικούς φορείς στο πλαίσιο του προγράμματος, που διοχετεύτηκαν σε 3 000 οργανισμούς συνολικά, εάν συμπεριληφθούν και οι συνδιοργανωτές, ενώ οι συνολικές πληρωμές επιχορηγήσεων ανήλθαν σε πάνω από 120 εκατ. ευρώ. Η απαίτηση συγχρηματοδότησης, φυσικά, ενθάρρυνε την κινητοποίηση άλλων πόρων σε εθνικό επίπεδο. Οι δραστηριότητες που υποστηρίχθηκαν προσεγγίζουν το ευρύτερο κοινό και αυξάνουν την πρόσβαση στον ευρωπαϊκό πολιτισμό. Η στήριξη για λογοτεχνική μετάφραση βοήθησε στη μετάφραση άνω των 1 600 βιβλίων κατά τη διάρκεια της 3ετούς περιόδου, παρέχοντας σε 1,4 εκατομμύρια περίπου αναγνώστες πρόσβαση σε (νέα) ευρωπαϊκή λογοτεχνία.

Οι Πολιτιστικές Πρωτεύουσες της Ευρώπης προσελκύουν τακτικά εκατομμύρια ανθρώπους και κινητοποιούν χιλιάδες εθελοντές. Το Λίβερπουλ, π.χ., προσέλκυσε 10 εκατομμύρια επισκέπτες κατά τη διάρκεια του 2008. Οι Ευρωπαϊκές Ημέρες Πολιτιστικής Κληρονομιάς 2009 προσέλκυσαν 25 εκατομμύρια επισκέπτες σε ολόκληρη την Ευρώπη, ενώ τα ευρωπαϊκά βραβεία «European Border Breakers Awards» τα πληροφορήθηκαν εκατοντάδες χιλιάδες Ευρωπαίοι μέσω μεταδόσεων από 12 τηλεοπτικούς σταθμούς, 24 ραδιοφωνικούς σταθμούς σε 24 διαφορετικές χώρες και στο διαδίκτυο.

Οι περισσότεροι φορείς υλοποίησης έργων θεώρησαν ότι είχαν επιτυχία στις δραστηριότητες που είχαν αναλάβει για την επιδίωξη των εν λόγω στόχων.

Ούτε η απόφαση για τη δημιουργία του προγράμματος ούτε ο τρέχων οδηγός προγράμματος καθορίζουν σαφώς ποια πρέπει να είναι η φύση, η μορφή και το περιεχόμενο των υποστηριζόμενων πολιτιστικών δραστηριοτήτων. Από την άποψη αυτή, η ευελιξία του προγράμματος διευκολύνει τους πολιτιστικούς φορείς να υιοθετήσουν εξειδικευμένες προσεγγίσεις κατάλληλες για τις ανάγκες τους.

Επιπλέον των ρητών στόχων του προγράμματος, τα έργα τείνουν επίσης να επιδιώκουν διάφορους άλλους στόχους. Δύο ευρύτερα είδη δραστηριοτήτων είναι εκείνα που συνήθως πραγματοποιούνται: πολιτιστικές δραστηριότητες (συμπεριλαμβανομένων των καλλιτεχνικών ανταλλαγών, της κοινής πολιτιστικής δημιουργίας, των συμπαραγωγών, περιοδειών και

φεστιβάλ καθώς και ανταλλαγών έργων τέχνης)· και δραστηριότητες στήριξης (ανταλλαγές εμπειρίας και δικτύωση, παροχή πληροφοριών και πρακτική στήριξη για φορείς, εκπαίδευση, κατάρτιση και έρευνα).

Οι δραστηριότητες υλοποιούνται μέσω ευρέος φάσματος ενεργειών. Η κινητικότητα των πολιτιστικών φορέων και η κυκλοφορία των έργων έχουν συνήθως πραγματοποιηθεί ως ολοκληρωμένες δραστηριότητες, παραδείγματος χάριν, οργανισμοί παραστατικών τεχνών που ταξιδεύουν προκειμένου να παρουσιάσουν νέα έργα ή καλλιτέχνες που δημιουργούν και εκθέτουν νέα έργα κατά τη διάρκεια μιας περιόδου κινητικότητας. Το ευρύτερο κοινό προσεγγίζεται μέσω παραστάσεων, εκθέσεων, ορισμένες φορές μέσω της τηλεόρασης και του ραδιοφώνου, και, φυσικά, μέσω του διαδικτύου.

Η έρευνα επισημαίνει ότι το κόστος είναι το μεγαλύτερο εμπόδιο για τη διακρατική συνεργασία και, κατά συνέπεια, η διάρκεια των έργων τείνει να μην ξεπερνά τη διάρκεια της επιχορήγησης, σε μεγάλο βαθμό, λόγω των προστιθέμενων δαπανών που συνεπάγονται οι διασυννοριακές εργασίες. Παρόλα αυτά, τα μακροπρόθεσμα οφέλη περιλαμβάνουν τον ρόλο που διαδραματίζει το πρόγραμμα όσον αφορά:

- την προαγωγή των δεξιοτήτων και της σταδιοδρομίας των καλλιτεχνών μέσω των εμπειριών κινητικότητας,
- την αλληλομάθηση μέσω διακρατικών ανταλλαγών, δικτύωσης και πειραματισμού, συχνά σε τομείς και ειδικότητες στους οποίους οι δεξιότητες και η τεχνογνωσία στην Ευρώπη είναι διεσπαρμένες γεωγραφικά με αποτέλεσμα οικονομίες κλίμακας και προαγωγή της επαγγελματοποίησης του τομέα, ιδίως με σκοπό τη λειτουργία σε παγκόσμιο περιβάλλον,
- τη συμβολή στην αντιμετώπιση των γεωγραφικών ανισορροπιών με τη στήριξη καλλιτεχνών σε χώρες με μικρότερη ικανότητα μέσω της δυνατότητας συνεργασίας του προγράμματος,
- τη συμβολή στην κυκλοφορία μη εθνικών ή ευρωπαϊκών έργων που είναι προϊόν συμπαραγωγής και την αύξηση της πρόσβασης του κοινού στο εν λόγω έργο,
- την προαγωγή μιας πιο εξωστρεφούς, διεθνούς προοπτικής μεταξύ των ατόμων και των οργανισμών.

Η κύρια ανισορροπία στα προγράμματα αφορά τη λογοτεχνική μετάφραση. Παρόλο που η στήριξη συνέβαλε σημαντικά στην προώθηση της κυκλοφορίας λογοτεχνικών έργων, αυξάνοντας έτσι την πρόσβαση σε μη εθνική ευρωπαϊκή λογοτεχνία, τα αγγλικά και τα γαλλικά είναι οι κυρίαρχες γλώσσες-πηγές (πάνω από τέσσερις στις δέκα μεταφράσεις), ενώ πέντε γλώσσες αντιπροσωπεύουν πάνω από το μισό των μεταφράσεων όσον αφορά τη γλώσσα-στόχο (ιταλικά, ουγγρικά, σλοβενικά, βουλγαρικά και ελληνικά). Συνεπώς, υπάρχει αναξιοποίητο δυναμικό όσον αφορά την προαγωγή της πολιτιστικής πολυμορφίας με την αύξηση των μεταφράσεων προς ορισμένες από τις μεγάλες ευρωπαϊκές παγκόσμιες γλώσσες, που μπορούν να χρησιμεύσουν ως γλώσσες βάσης για περαιτέρω μεταφράσεις σε άλλες γλώσσες.

Συνεπώς, η αξιολόγηση καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το πρόγραμμα ήταν αποτελεσματικό όσον αφορά την προαγωγή διασυννοριακής πολιτιστικής συνεργασίας, την υποστήριξη της καλλιτεχνικής και λογοτεχνικής δημιουργίας και τη βελτίωση της κυκλοφορίας της καλλιτεχνικής έκφρασης. Με τον τρόπο αυτό συνέβαλε σημαντικά στον γενικό στόχο της

Συνθήκης για την προώθηση της πολιτιστικής πολυμορφίας σε ολόκληρη την Ευρώπη, φέρνοντας παράλληλα στο προσκήνιο την κοινή πολιτιστική κληρονομιά.

3. Αποδοτικότητα

Σημειώθηκε υψηλή ζήτηση σε σχέση με τη διαθέσιμη χρηματοδότηση: χρηματοδοτήθηκε μόνο μία περίπου στις τέσσερις αιτήσεις στο σκέλος των έργων συνεργασίας και μόνο μία περίπου στις τρεις αιτήσεις από οργανισμούς που δραστηριοποιούνται σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Το ποσοστό αποδοχής των αιτήσεων λογοτεχνικής μετάφρασης ήταν υψηλότερο, με σχεδόν τους μισούς αιτούντες να λαμβάνουν χρηματοδότηση, αλλά αυτό το επίπεδο της ζήτησης που προκύπτει από τις αιτήσεις δεν αντικατοπτρίζει τη διαπιστωμένη ανάγκη για περισσότερες μεταφράσεις σε ορισμένες κύριες γλώσσες (κυρίως τα αγγλικά). Πρέπει να σημειωθεί ότι υπάρχει, επίσης, μια λανθάνουσα ζήτηση γενικότερα, η οποία δεν αντικατοπτρίζεται στον αριθμό των αιτήσεων που υποβλήθηκαν, καθώς, σε ορισμένες περιπτώσεις, η πραγματική ανάγκη χρηματοδότησης ενδέχεται να μην έχει ως αποτέλεσμα την υποβολή αίτησης (παραδείγματος χάριν, λόγω δυσκολιών εξεύρεσης της αντίστοιχης συγχρηματοδότησης).

Γενικά, οι δαπάνες έως σήμερα ευθυγραμμίζονται με τις προσδοκίες, όπως και η κατανομή μεταξύ των σκελών. Ωστόσο, είναι αμφίβολο κατά πόσον ο σχετικά περιορισμένος αριθμός έργων με τρίτες χώρες που θα μπορούσαν να υποστηριχθούν στο πλαίσιο του προϋπολογισμού επαρκεί ώστε να έχει ως αποτέλεσμα κάποια σημαντική «κρίσιμη μάζα» όσον αφορά τις στοχοθετημένες χώρες.

Η αποδοτικότητα της διαδικασίας αίτησης και της διαχείρισης του προγράμματος βελτιώθηκαν σημαντικά σε σχέση με το προηγούμενο πρόγραμμα, Πολιτισμός 2000. Οι διαδικαστικές τροποποιήσεις, συμπεριλαμβανομένων των τροποποιήσεων που έγιναν με την απόφαση 1352/2008/EK όσον αφορά τις απαιτήσεις επιτροπολογίας του άρθρου 9 της απόφασης, κατέστησαν τη διαδικασία αίτησης σαφέστερη και συντομότερη απ' ό,τι κατά το παρελθόν (περίπου 52 και 140 ημέρες συντομότερη, ανάλογα με το σκέλος). Διάφορα μέτρα απλούστευσης από την Επιτροπή και την EACEA αφορούσαν τις διοικητικές απαιτήσεις για τους υποψηφίους. Οι συμμετέχοντες στο πρόγραμμα είναι γενικά ικανοποιημένοι με τις τροποποιήσεις αυτές και με τον οδηγό του προγράμματος, ο οποίος δημιουργήθηκε για να δώσει στους αιτούντες λεπτομέρειες και πιο σταθερές πληροφορίες σχετικά με την αίτηση χρηματοδότησης.

Τα πολιτιστικά σημεία επαφής (CCP) εξακολουθούν να παρέχουν ικανοποιητική υπηρεσία και, παρόλο που ακόμη βρισκόμαστε σε αρχικό στάδιο, οι πρόσφατες αλλαγές που έγιναν στις ρυθμίσεις εργασίας τους προχωρούν ικανοποιητικά, συμπεριλαμβανομένης της παροχής βοήθειας για την ενίσχυση της σχέσης εργασίας μεταξύ των CCP και της EACEA. Η προβολή του προγράμματος Πολιτισμός και οι δραστηριότητες διάδοσης από την Επιτροπή βαθμολογούνται γενικά ικανοποιητικά από τους δικαιούχους, όμως τα στοιχεία δείχνουν, επίσης, ότι θα μπορούσαν να επιτευχθούν περισσότερα, ιδίως με την πραγματοποίηση περισσότερων δραστηριοτήτων διάδοσης σε επίπεδο ΕΕ – αν και τονίζεται ότι αυτά έχουν επίσης βελτιωθεί παρά πολύ από το Πρόγραμμα 2000 και μετά.

Το γενικό συμπέρασμα του αξιολογητή όσον αφορά την αποδοτικότητα είναι ότι το πρόγραμμα έχει εκπληρώσει κατά πολύ τις προσδοκίες όσον αφορά τη συμμετοχή ανά είδος οργανισμού και γεωγραφική ισορροπία. Έδωσε, επίσης, τη δυνατότητα σε ένα ευρύ φάσμα μη κερδοσκοπικών πολιτιστικών οργανισμών και μικρομεσαίων οργανισμών να συμμετάσχουν. Περισσότεροι από τους μισούς συμμετέχοντες στο πρόγραμμα προέρχονται από τις παραστατικές τέχνες, υπάρχει όμως σχετικά υψηλό ποσοστό «διαθεματικών» παραγόντων, που εκφράζει τη διαθεματική φύση πολλών σύγχρονων πολιτιστικών

δραστηριοτήτων. Όσον αφορά τα ποσοστά αιτήσεων (αν και δεν αντανακλώνται κατ' ανάγκη αναλογικά στο ποσοστό επιτυχίας), το υπόδειγμα, γενικά, δείχνει ικανοποιητική συσχέτιση μεταξύ συμμετοχής και μεγέθους χώρας, με την αξιοσημείωτη εξαίρεση της λογοτεχνικής μετάφρασης.

4. Βιωσιμότητα

Όσον αφορά τη βιωσιμότητα, πολλά σχέδια συνεργασίας δημιούργησαν δραστηριότητες συνέχειας, οικοδομώντας σταθερά θεμέλια για μελλοντική δραστηριότητα, ενισχύοντας μακροπρόθεσμα οφέλη και διαμορφώνοντας εταιρικές σχέσεις που είναι αρκετά ισχυρές για να αντέξουν. Ωστόσο, οι συνεχιζόμενες δραστηριότητες συνεργασίας τους εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από την ικανότητα των οργανισμών να συνεχίσουν το έργο τους σε διεθνή κλίμακα μετά τη λήξη της χρηματοδότησης του έργου. Σε πολλές περιπτώσεις, οι δαπάνες που προέκυψαν λόγω της διακρατικής συνεργασίας σήμαιναν ότι τα έργα δεν ήταν σε θέση να συνεχιστούν πέραν της διάρκειας του έργου ή, και αν ήταν δυνατόν, μόνο σε μειωμένη κλίμακα. Σύμφωνα με την έκθεση, ο πολιτιστικός και γλωσσικός κερματισμός στην Ευρώπη και οι τρέχουσες οικονομικές εξελίξεις - και ο αντίκτυπός τους στις δημόσιες δαπάνες για τον πολιτισμό και τις τέχνες - θέτουν προβλήματα για τη συνέχεια της κινητικότητας και της κυκλοφορίας, την οικοδόμηση ικανότητας και, έτσι, για βιώσιμες εξελίξεις στον εν λόγω τομέα.

Όσον αφορά οργανισμούς που δραστηριοποιούνται σε ευρωπαϊκό επίπεδο οι οποίοι υποστηρίζονται βάσει του σκέλους 2, τα στοιχεία δείχνουν ότι ορισμένοι από τους οργανισμούς αυτούς θα εξακολουθήσουν να λειτουργούν με κάποια μορφή χωρίς επιχορήγηση της ΕΕ – αν και σε μειωμένη κλίμακα.

Ο τίτλος της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης άφησε συχνά μια μόνιμη κληρονομιά για τις αντίστοιχες πόλεις με τη μορφή νέων πολιτιστικών υποδομών και δραστηριοτήτων, μεγαλύτερης ικανότητας στο πλαίσιο του τοπικού πολιτιστικού τομέα και της πολιτιστικής διακυβέρνησης, μιας πιο δυναμικής πολιτιστικής σκηνής και μιας πραγματικά βελτιωμένης εικόνας.

4. ΚΥΡΙΕΣ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Με βάση τα πορίσματα, ο αξιολογητής εξέδωσε 17 συστάσεις. Οι συστάσεις αυτές παρουσιάζονται με πλάγιους χαρακτήρες (ενώ η θέση της Επιτροπής παρουσιάζεται με κανονικούς χαρακτήρες) και ομαδοποιούνται σε δύο κύριες κατηγορίες ανάλογα με το κατά πόσον αφορούν τη συνεχιζόμενη υλοποίηση του τρέχοντος προγράμματος Πολιτισμός έως το 2013 ή τον σχεδιασμό του νέου προγράμματος (μετά το 2013).

1. Τρέχον πρόγραμμα

Σύσταση αριθ. 1

Η Επιτροπή θα πρέπει να εξακολουθήσει να επανεξετάζει το επίπεδο των επιχορηγήσεων που προβλέπονται για λογοτεχνικές μεταφράσεις, ώστε να εξασφαλίζει ότι είναι σύμφωνο με τα επικρατούντα ποσοστά αγοράς σε κάθε χώρα.

Σύσταση αριθ. 2

Δεν υπάρχει άμεσο πλεονέκτημα στη συνέχιση της στήριξης για φεστιβάλ ως διακριτού υποσκέλους στο πλαίσιο του σκέλους 2. Η στήριξη αυτή έχει μεταβληθεί στον νέο οδηγό προγράμματος που δημοσιεύθηκε τον Μάιο του 2010 με ειδικό υποσκέλος που δημιουργήθηκε βάσει του σκέλους 1, έτσι ώστε να μπορούν να υποστηριχθούν ως έργα μάλλον παρά ως λειτουργικές επιχορηγήσεις. Τα φεστιβάλ μπορούν επίσης να εξακολουθήσουν να υποβάλλουν αίτηση για έργα συνεργασίας υπό την προϋπόθεση ότι πληρούν τα σχετικά κριτήρια, δηλαδή βασίζονται σε συμφωνία συνεργασίας.

Σύσταση αριθ. 3

Η εισαγωγή αλλαγών στις ρυθμίσεις εργασίας των CCP πρέπει να ολοκληρωθεί, καθιστώντας τυχόν τροποποιήσεις τόσο πιο αναγκαίες όσο προχωρεί η διαδικασία, για να εξασφαλίσει συνεχή βελτίωση με σκοπό την εγγύηση της βέλτιστης δυνατής εξυπηρέτησης των πολιτιστικών φορέων.

Σύσταση αριθ. 4

Οι ετήσιες επισκέψεις στα έργα από την Επιτροπή/EACEA θα πρέπει να συνεχιστούν, έτσι ώστε να βοηθηθούν οι δικαιούχοι και να εξασφαλιστεί η εξοικείωση της Επιτροπής/EACEA με το περιεχόμενο των έργων.

Σύσταση αριθ. 5

Οι τελικές εκθέσεις θα πρέπει να απαιτούν από τα έργα συνεργασίας και τους οργανισμούς που δραστηριοποιούνται σε ευρωπαϊκό επίπεδο να δηλώνουν τον αριθμό των ατόμων που επωφελούνται από περιόδους κινητικότητας.

Σύσταση αριθ. 6

Οι σημερινές προσπάθειες για την προαγωγή των αποτελεσμάτων των έργων μέσω ετήσιων συνεδρίων και δημοσιεύσεων θα πρέπει να συνεχιστούν και, εάν το επιτρέπουν οι πόροι, πρέπει να εξεταστούν περαιτέρω δραστηριότητες αυτής της φύσης. Τα CCP μπορούν να καλούν τους δικαιούχους σχεδίων να παρουσιάσουν την εμπειρία τους σε τοπικές «ημερίδες πληροφόρησης».

Θέση της Επιτροπής

Η Επιτροπή συμφωνεί γενικά με τις ανωτέρω συστάσεις. Το 2007 άρχισε μια ευρεία διεργασία απλούστευσης που οδήγησε σε σημαντικές βελτιώσεις στη διαχείριση και την εφαρμογή του τρέχοντος προγράμματος, συμπεριλαμβανομένων πολλών από τις πτυχές που περιλαμβάνονται στην έκθεση του αξιολογητή, και οι βελτιώσεις αυτές εκτιμήθηκαν ευρύτατα από τα ενδιαφερόμενα μέρη.

Ειδικότερα, από το 2010 και μετά τα φεστιβάλ υποστηρίζονται με τη μορφή έργων μάλλον παρά μέσω λειτουργικών επιδοτήσεων. Όπως αναφέρεται στην έκθεση, η σύσταση αριθ. 2 έχει, συνεπώς, ήδη εφαρμοστεί. Όσον αφορά τις συστάσεις αριθ. 1 (τα κατ' αποκοπήν ποσά για τις λογοτεχνικές μεταφράσεις επανεξετάζονται κάθε δύο έτη: καθώς αυτό έγινε στις αρχές του 2010, η επόμενη επανεξέταση προγραμματίζεται για το 2012)· αριθ. 3 (οι ρυθμίσεις εργασίας των CCP με σκοπό τη βελτίωση της υπηρεσίας που παρέχουν εφαρμόζονται πλήρως από το 2010 και μπορούν πλέον – υπό τις παρούσες συνθήκες – να θεωρηθούν ως σταθερές για τη διάρκεια του τρέχοντος προγράμματος)· και αριθ. 4 (ο αυξανόμενος αριθμός σχεδίων στις οποίες γίνονται επισκέψεις, κυρίως από την EACEA, δίνει τη δυνατότητα στην

Επιτροπή/EACEA να αποκτήσει πολύ καλύτερη γνώση των υποστηριζόμενων δραστηριοτήτων με καλύτερη παρακολούθηση και προώθηση), η Επιτροπή έχει ήδη προβεί στις αναγκαίες αλλαγές στη δομή του τρέχοντος προγράμματος. Θα ήταν ενδιαφέρον να εξεταστεί περαιτέρω ο αριθμός των ατόμων που συμμετέχουν ή επωφελούνται από την κινητικότητα, ως αποτέλεσμα της σύστασης αριθ. 5. Καθώς αυτό θα συνεπαγόταν ελαφρά αλλαγή στα υποδείγματα της EACEA για τις τελικές εκθέσεις των έργων, η καλύτερη στιγμή για την εφαρμογή αυτής της πιθανής αλλαγής πρέπει να εξεταστεί.

Όσον αφορά δραστηριότητες που στοχεύουν στην προώθηση των αποτελεσμάτων των έργων (σύσταση αριθ. 6), η πρακτική των ετήσιων συνεδρίων και δημοσιεύσεων θα συνεχιστεί και η Επιτροπή θα διερευνήσει ποιες περαιτέρω δυνατότητες είναι βιώσιμες με τους πόρους που έχει στη διάθεσή της. Όσον αφορά τις τοπικές ημερίδες πληροφόρησης που διοργανώνονται από CCP, από το 2010 και μετά, πολλές από αυτές εστιάζονται ήδη περισσότερο στην ανταλλαγή εμπειριών από υποστηριζόμενα έργα και περιλαμβάνουν εκπροσώπους από την Επιτροπή/EACEA, όποτε αυτό είναι αναγκαίο και δυνατό.

2. Μελλοντικό πρόγραμμα

Σύσταση αριθ. 7

Οι γενικοί και ειδικοί στόχοι του μελλοντικού προγράμματος θα πρέπει να αναθεωρηθούν, ώστε να εκφράζουν τις εξελίξεις μετά τον σχεδιασμό του τελευταίου προγράμματος, συμπεριλαμβανομένων των αλλαγών που επηρεάζουν τον πολιτιστικό τομέα και των εξελίξεων πολιτικής, όπως π.χ. η στρατηγική «Ευρώπη 2020», οι εμβληματικές πρωτοβουλίες της και η Ευρωπαϊκή Ατζέντα για τον Πολιτισμό.

Σύσταση αριθ. 8

Πρέπει να εξεταστεί το κατάλληλο επίπεδο μέγιστης συγχρηματοδότησης στο πλαίσιο του προγράμματος. Ένα σχετικά χαμηλό επίπεδο μέγιστης συγχρηματοδότησης επιτρέπει τη χρηματοδότηση μεγαλύτερου αριθμού έργων· ωστόσο, ένα υπερβολικά χαμηλό επίπεδο συγχρηματοδότησης μπορεί να αποτρέψει τους φορείς από το να υποβάλλουν αίτηση και από το να είναι σε θέση να πραγματοποιήσουν φιλόδοξα έργα. Πράγματι, εάν το επίπεδο συγχρηματοδότησης δεν εκφράζει την πραγματικότητα (δηλαδή τις σοβαρές περικοπές στη δημόσια χρηματοδότηση σε εθνικό επίπεδο, την οικονομική κάμψη που καθιστά πιο δύσκολη την εξεύρεση ιδιωτικής χορηγίας κ.τ.λ.), μεγάλος αριθμός πολιτιστικών φορέων θα μπορούσε, στην πράξη, να αποκλειστεί από την υποβολή αίτησης βάσει του προγράμματος και αυτό θα μπορούσε, ακούσια, να μην επιτρέψει στο πρόγραμμα να επιτύχει τους στόχους του. Τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του ποσοστού συγχρηματοδότησης θα πρέπει, συνεπώς, να εξεταστούν προσεκτικά στο μελλοντικό πρόγραμμα υπό το πρίσμα των στόχων και των προτεραιοτήτων του, καθώς και των συνθηκών που επικρατούν.

Σύσταση αριθ. 9

Η διαθεματική προσέγγιση του προγράμματος θα πρέπει να συνεχιστεί, εκφράζοντας την πραγματικότητα των εξελίξεων στον πολιτιστικό τομέα, συμπεριλαμβανομένου του αντικτύπου της ψηφιοποίησης, στον οποίο τα όρια μεταξύ τομέων καθίστανται πιο ρευστά και ο διατομεακός πειραματισμός είναι συνήθης.

Σύσταση αριθ. 10

Πρέπει να εξεταστεί κατά πόσον η διάκριση μεταξύ πολυετών και διετών έργων συνεργασίας θα πρέπει να διατηρηθεί με βάση το γεγονός ότι επιδιώκουν τους ίδιους στόχους.

Σύσταση αριθ. 11

Πρέπει να εξεταστεί η διάσταση της τρίτης χώρας, καθώς η τρέχουσα προσέγγιση επιλογής μίας ή περισσότερων χωρών για ένα συγκεκριμένο έτος φαίνεται να έχει περιορισμένο εμφανή μακροπρόθεσμο αντίκτυπο, δεδομένου ότι δεν διαθέτει κρίσιμη μάζα.

Σύσταση αριθ. 12

Καθώς, παρά την ενιαία αγορά και την ελεύθερη κυκλοφορία εργαζομένων, εξακολουθούν να υφίστανται πολλά εμπόδια για την κινητικότητα και την κυκλοφορία, πρέπει να εξεταστεί η συμπερίληψη στήριξης για καλύτερη ενημέρωση, πληροφόρηση και καθοδήγηση για τους πολιτιστικούς φορείς που πρέπει να εργαστούν σε κάποια άλλη χώρα της ΕΕ.

Σύσταση αριθ. 13

Η Επιτροπή και η EACEA θα πρέπει να εξετάσουν τρόπους με τους οποίους μπορούν να ενθαρρυνθούν περισσότερες λογοτεχνικές μεταφράσεις από υποεκπροσωπούμενες γλώσσες (ιδίως τις γλώσσες των νέων κρατών μελών) σε πιο επικρατούσες, όπως τα αγγλικά, τα γαλλικά, τα γερμανικά και τα ισπανικά, που συχνά χρησιμεύουν ως βασικές γλώσσες για περαιτέρω μεταφράσεις και συνεπώς θα συνέβαλαν σημαντικά στην προώθηση της πολιτιστικής και γλωσσικής πολυμορφίας. Θα πρέπει να εξεταστούν άλλες πρωτοβουλίες που βοηθούν στην ενθάρρυνση της μετάφρασης λογοτεχνίας.

Σύσταση αριθ. 14

Πρέπει να εξεταστεί η αλλαγή της κατηγορίας «δίκτυα προώθησης» και η επιστροφή στην ονομασία «δίκτυα», καθώς οι οργανώσεις δεν πρέπει κατ' ανάγκη να έχουν ρόλο προώθησης προκειμένου να επιφέρουν σημαντικά οφέλη στην κινητικότητα των καλλιτεχνών, την κυκλοφορία των έργων κ.τ.λ.

Σύσταση αριθ. 15

Η αξιολόγηση κατάδειξε την ανάγκη και το δυναμικό του προγράμματος για την προώθηση νέων, δημιουργικών και καινοτόμων εξελίξεων και δομών, αλλά και το ότι οι δαπάνες που περιλαμβάνονται στο πλαίσιο της διακρατικής συνεργασίας μπορεί να καταστήσουν δύσκολη τη διατήρηση δομών ή έργων πέραν της διάρκειας της επιδότησης της ΕΕ. Για τον λόγο αυτό, πρέπει να εξεταστεί ο τρόπος με τον οποίο τα μελλοντικά κριτήρια χορήγησης μπορούν να ισορροπήσουν μεταξύ ενθάρρυνσης της εμφάνισης νέων και καινοτόμων δραστηριοτήτων και δομών, εξασφαλίζοντας παράλληλα ότι οι κατεστημένες δομές που διαδραματίζουν συνεχή, θεμελιώδη ρόλο στην προώθηση των στόχων του προγράμματος και με σαφή ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία δεν τίθενται σε μειονεκτική θέση.

Σύσταση αριθ. 16

Πρέπει να εξεταστεί ο ρόλος, οι ρυθμίσεις εργασίας και οι διαδικασίες για τον ορισμό CCP σε κάθε νέο πρόγραμμα. Όταν χρειάζεται, αυτές θα πρέπει να αναθεωρούνται ώστε να εκφράζουν τις απαιτήσεις του νέου προγράμματος, καθώς και υπό το πρίσμα ορθής πρακτικής σε άλλα προγράμματα της ΕΕ.

Η διαχείριση του μελλοντικού προγράμματος θα πρέπει να είναι κατά το δυνατόν πιο απλή, προς το συμφέρον των αιτούντων και των δικαιούχων εντός των δυνατοτήτων που προσφέρουν οι δημοσιονομικοί κανονισμοί, βασιζόμενη στην πρόοδο που σημειώνεται βάσει του τρέχοντος προγράμματος.

Θέση της Επιτροπής

Η Επιτροπή γενικά συμφωνεί με τις ανωτέρω συστάσεις και θα τις λάβει υπόψη όσο το δυνατόν περισσότερο κατά την εκπόνηση της πρότασής της για το πρόγραμμα πέραν του 2013. Αυτό ισχύει τόσο για το περιεχόμενο όσο και για τη διαχείρισή του, που η Επιτροπή προτίθεται να διατηρήσει κατά το δυνατόν πιο απλή και αποδοτική.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Η Επιτροπή συμμερίζεται τη γενική εκτίμηση του αξιολογητή ότι το πρόγραμμα διαδραματίζει μοναδικό ρόλο στην ενθάρρυνση της διασυνοριακής πολιτιστικής συνεργασίας και στην ενίσχυση των οφελών που επισημαίνονται στο τμήμα σχετικά με τα πορίσματα. Το πρόγραμμα εφάρμοσε ενδεδειγμένα τη δράση της ΕΕ στον πολιτιστικό τομέα, όπως προβλέπεται στο άρθρο 167 της Συνθήκης, και εκπλήρωσε τους στόχους που ορίζονται στην απόφαση.

Τα συμπεράσματα του αξιολογητή δείχνουν ότι μπορούν να γίνουν μικρές βελτιώσεις σε μικρό αριθμό συγκεκριμένων τομέων και ότι, γενικά, οι συμμετέχοντες είναι ικανοποιημένοι από το πρόγραμμα και αναγνωρίζουν τη μοναδική ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία του. Η αξιολόγηση υποστηρίζει, επίσης, ότι η ζήτηση από τον πολιτιστικό τομέα για στήριξη της ΕΕ αυτού του είδους μπορεί να παραμείνει σημαντικά υψηλή, και μάλιστα και να αυξηθεί περαιτέρω, κατά τα επόμενα έτη και ότι το πρόγραμμα συμβάλλει στην ανάπτυξη περιεχομένου και γνώσεων, που είναι σημαντικά για τη μελλοντική βιώσιμη ανάπτυξη καθώς και για την απασχόληση και τις νέες, δημιουργικές και καινοτόμες εξελίξεις.

Η Επιτροπή, από το 2007 και μετά, ενέτεινε σε μεγάλο βαθμό τις διαβουλεύσεις με τον τομέα του πολιτισμού και αποδίδει μεγάλη προσοχή στις απόψεις που εκφράζουν τα ενδιαφερόμενα μέρη στο πλαίσιο αυτής της διαδικασίας και οι οποίες εκφράζονται στην παρούσα έκθεση αξιολόγησης.

Όπως αναφέρεται στο τμήμα 4, έχουν ήδη ενσωματωθεί στο τρέχον πρόγραμμα Πολιτισμός διάφορα νέα χαρακτηριστικά και βελτιώσεις, προβλέποντας έτσι σε ορισμένες περιπτώσεις τις συστάσεις του αξιολογητή.

Η Επιτροπή προτίθεται, συνεπώς, να λάβει υπόψη τα αποτελέσματα της παρούσας αξιολόγησης κυρίως με σκοπό την εκπόνηση του νέου προγράμματος ΕΕ στον τομέα του πολιτισμού για την περίοδο μετά το 2013.